

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta vuonna 2006 ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi laki työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta vuonna 2006 sekä muutettaviksi kansaneläkelakia ja valtion vuonna 1999 kansaneläkelaitokselle suorittaman takuusuorituksen vähentämisestä annettua lakia.

Työnantajan kansaneläkemaksua ehdotetaan alennettavaksi työnantajan sairausvakuutusmaksuun ehdotettua korotusta vastaavasti sekä eräitä Lapin läänin kuntia ja saaristokuntia koskevan maksuvapautuskokeilun päättymisen vuoksi. Alennus olisi yhteensä 0,468 prosenttiyksikköä. Valtiotyönantajan ja Ahvenanmaan maakunnan kansaneläkemaksu alennettaisiin kuitenkin kuntatyönantajan maksun tasolle, jolloin alennus olisi 2,018 prosenttiyksikköä. Lisäksi tarkistettaisiin yk-

sityisen työnantajan maksuluokan määräytymisen perusteena olevaa palkkaa.

Kansaneläkelaitoksen osuutta kansaneläkkeiden rahoituksesta ehdotetaan alennettavaksi 71 prosentista 60 prosenttiin. Aikaa, jonka kuluessa Kansaneläkelaitoksen on katettava vuonna 1999 toteutetusta valtion takuusuorituksen vähentämisestä aiheutunut noin 84,1 miljoonan euron suuruinen rahoitusvaje, ehdotetaan jatkettavaksi vuoden 2007 loppuun.

Esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2006 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Työnantajan kansaneläkemaksu

Sosiaaliturva rahoitetaan toisaalta työnantajilta ja toisaalta työntekijöiltä ja muilta vakuutetuilta perittävillä maksuilla sekä valtion varoin. Työnantajan sosiaaliturvamaksu koostuu työnantajan kansaneläkemaksusta ja työnantajan sairausvakuutusmaksusta. Sosiaaliturvamaksulla rahoitetaan vanhuudesta, työkyvyttömyydestä, sairaudesta ja lapsen syntymästä aiheutuvia sosiaaliturvamenoja. Työnantajan sosiaaliturvamaksun tuotto vuonna 2004 oli noin 2,3 miljardia euroa, josta työnantajan kansaneläkemaksun tuottoa oli noin 1,3 miljardia euroa.

Työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta on vuoden 2002 alusta säädetty vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta annetulla lailla (1206/2001, *maksujen suuruudesta annettu laki*). Lain väliaikaisesti voimassa olevan 5 §:n mukaan yksityisten työnantajien kansaneläkemaksun suuruus vuonna 2005 on maksuluokan mukaan 1,366, 3,566 tai 4,466 prosenttia palkasta. Keskimmäiseen maksuluokkaan kuuluvat liiketoimintaa harjoittavat yksityiset työnantajat, joiden verotusta varten ilmoittamien poistojen määrä ylittää 50 500 euroa ja on vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia samana verovuonna maksettujen palkkojen määrästä. Ylimpään maksuluokkaan kuuluvat yksityiset työnantajat, joiden verotusta varten ilmoittamien poistojen määrä ylittää 50 500 euroa ja on yli 30 prosenttia maksetuista palkoista. Muut yksityiset työnantajat kuuluvat alimpaan maksuluokkaan. Kansaneläkemaksua määrättäessä yksityisiin työnantajiin rinnastetaan valtion liikelaitoksista annetun lain (1185/2002) mukaiset valtion liikelaitokset.

Kansaneläkemaksun suuruus on 2,416 prosenttia, kun työnantajana on kunta, kuntayhtymä, kunnallinen liikelaitos, evankelisluterilainen kirkko tai sen seurakunta, seura-

kuntayhtymä, ortodoksinen kirkkokunta tai sen seurakunta. Muiden työnantajien, valtion, valtion laitoksen ja Ahvenanmaan maakunnan maksu on 3,966 prosenttia palkasta.

Maksujen suuruudesta annetun lain toistaiseksi voimassa olevan säännöksen mukaan työnantajan kansaneläkemaksut olisivat 0,016 prosenttiyksikköä edellä esitettyä pienemmät. Maksun väliaikaisella korotuksella on vuonna 2005 rahoitettu eräissä Lapin läänin kunnissa ja saaristokunnissa vuosina 2003 – 2005 toteutettu kokeilu, jolla yksityiset työnantajat ja valtion liikelaitokset on vapautettu suorittamasta työnantajan sosiaaliturvamaksua. Korotuksella on lisäksi vuonna 2005 rahoitettu Kainuun hallintokokeilualueella vuosina 2005 – 2009 toteutettava työnantajan sosiaaliturvamaksua koskeva maksuvapautus, jonka piirissä ovat yksityisten työnantajien ja valtion liikelaitosten lisäksi työnantajina toimivat alueen kunnat ja seurakunnat.

Lapin työnantajamaksukokeilun tuloksista tehdyn arviointiraportin (Sosiaaliturvamaksukokeilun vaikutus työllisyyteen, STM Monisteita 2005:7) mukaan koe- ja vertailualueen yritysten työllisyyden muutoksissa ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa. Raportin mukaan maksujen alennus ei kasvattanut kokeilualueella työllisyyttä tilastollisesti merkitsevällä tavalla. Sen sijaan palkat kasvoivat kokeilualueella noin kaksi prosenttia vertailu-alueella nopeammin. Tämän vuoksi vain noin puolet työnantajamaksun alennuksesta alensi työvoimakustannuksia. Lapin työnantajamaksukokeilu päättyi vuoden 2005 lopussa.

Lapin työnantajamaksukokeilun päättymisen vuoksi kansaneläkemaksun väliaikaista 0,016 prosenttiyksikön suuruista korotusta ehdotetaan alennettavaksi vuoden 2006 alusta puoleen. Jäljelle jäävällä kansaneläkemaksun 0,008 prosenttiyksikön korotuksella rahoitettaisiin vuonna 2006 Kainuun hallintokokeilun alueen maksuvapautus.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen sairausvakuutuksen rahoitusta koskevan lain-säädännön uudistamiseksi (HE 68/2005 vp). Uudistuksesta aiheutuva työnantajan sairaus-

vakuutusmaksun korotus on tarkoitus hyvittää alentamalla työnantajan kansaneläkemaksua sairausvakuutusmaksun nousua vastaavasti, jolloin työnantajan maksurasitus ei rahoitusuudistuksen vuoksi muuttuisi nykyisestä. Tämän johdosta yksityisten työnantajien ja valtion liikelaitosten suorittamaa kansaneläkemaksua ehdotetaan alennettavaksi edellä kerrotun 0,008 prosenttiyksikön lisäksi kaikissa maksuluokissa 0,46 prosenttiyksikköä. Saman suuruinen alennus tehtäisiin myös kunta- ja kirkkotyönantajien kansaneläkemaksuun.

Julkisen sektorin työnantajat ovat vuodesta 1985 maksaneet korkeampaa työnantajan kansaneläkemaksua kuin yksityiset työnantajat. Julkisen sektorin maksujen korotukset ovat liittyneet eri aikoina toteutettuihin sosiaalipoliittisiin uudistuksiin, joiden yhteydessä julkisen sektorin saamat verotulot kasvoivat. Tätä on tasapainotettu korottamalla työnantajan kansaneläkemaksua veronsaajana toimivalla julkisella sektorilla. Kuntatyönantajien ja kirkkotyönantajien kansaneläkemaksua alennettiin yksityisen sektorin keskimääräisen maksun tasolle 1990-luvun lopulla. Muita korkeampaa kansaneläkemaksua ovat siten edelleen maksaneet valtio, valtion laitokset ja Ahvenanmaan maakunta. Tilanne on ollut sama työnantajan sairausvakuutusmaksun osalta.

Sairausvakuutuksen rahoitusuudistusta koskevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan, että valtion, valtion laitoksen ja Ahvenanmaan maakunnan työnantajana maksamaa muita korkeampaa työnantajan sairausvakuutusmaksua alennetaan vastaamaan muiden työnantajien maksutasoa. Vastaavasti ehdotetaan alennettavaksi valtion, valtion laitoksen ja Ahvenanmaan maakunnan työnantajan kansaneläkemaksua siten, että se vastaa alennusten jälkeen kuntatyönantajien kansaneläkemaksua. Valtion, valtion laitoksen ja Ahvenanmaan maakunnan kansaneläkemaksu alenisi yhteensä 2,018 prosenttiyksikköä, kun otetaan huomioon myös Lappi-kokeilun päätymisen vaikutus maksuun. Kansaneläkemaksun ja sairausvakuutusmaksun alennusten jälkeen julkisen sektorin työnantajien maksujen erot poistuisivat.

Sairausvakuutuksen rahoitusuudistusta koskevassa hallituksen esityksessä on ehdotettu

kumottavaksi maksujen suuruudesta annettu laki vuoden 2006 alusta. Tässä esityksessä ehdotetaan, että työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta säädettäisiin lailla työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta vuonna 2006. Laki olisi yksivuotinen. Vuoden 2006 jälkeen kansaneläkemaksun suuruudesta voitaisiin säätää lailla, jolla tullaan jatkossa vuosittain säätämään sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksun suuruudesta.

Vuodelle 2006 ehdotetut työnantajan kansaneläkemaksut olisivat yksityisillä työnantajilla ja valtion liikelaitoksilla maksuluokan mukaan 0,898, 3,098 tai 3,998 prosenttia ja muilla työnantajilla (kunta, kuntayhtymä, kunnallinen liikelaitos, evankelis-luterilainen kirkko tai sen seurakunta, seurakuntayhtymä, ortodoksinen kirkkokunta tai sen seurakunta, valtio, valtion laitos ja Ahvenanmaan maakunta) 1,948 prosenttia palkasta.

Yksityisen työnantajan maksuluokka vuonna 2006 määräytyy verovuonna 2004 maksettujen palkkojen ja poistojen perusteella. Vuoden 2004 alusta työnantajan kansaneläkemaksun maksuperusteena on ennakonpidätyksen alaisen palkan sijasta käytetty eräissä ulkomaantyöskentelytilanteissa työeläkelakien mukaista vakuutuspalkkaa. Työnantajat ilmoittavat kuukausittain antamallaan valvontailmoituksella verohallinnolle työnantajan sosiaaliturvamaksun perusteena olevien palkkojen yhteismäärän, joka koostuu maksetuista palkoista ja vakuutuspalkoista.

Työnantajan kansaneläkemaksun maksuluokkaa määrättäessä otetaan voimassa olevan säännöksen mukaan huomioon kaikki verovuonna maksetut palkat. Palkkojen yhteissummaan eivät sisälly maksun perusteena olevat vakuutuspalkat. Verohallinto ei saa enää kuukausittain kattavasti tietoa kaikista maksetuista palkoista, koska valvontailmoituksessa verohallinnolle ilmoitetaan työnantajan sosiaaliturvamaksun perusteena olevat palkat, joista osa voi olla vakuutuspalkkoja. Yrityksissä, joiden tilikausi poikkeaa kalenterivuodesta, verohallinto ei saa myöskään yrityksen antaman vuosi-ilmoituksen perusteella tietoa verovuonna maksettujen palkkojen kokonaismäärästä. Tieto ei ole myöskään laskettavissa valvonta- ja vuosi-ilmoitusten nykyisten tietojen perusteella.

Jotta yksityisen työnantajan maksuluokka voitaisiin määrittää verohallinnolla käytävissä olevien tietojen ja mahdollisimman oikeaan palkkatiedon perusteella, ehdotetaan, että maksuluokkaa määrättäessä otettaisiin huomioon verovuonna maksettujen palkkojen sijasta verovuonna työnantajan kansaneläkemaksun perusteena olleet palkat. Siinä tapauksessa, että työnantaja on verovuonna ollut vapautettu suorittamasta työnantajan sosiaaliturvamaksua ja maksuvapautus päättyy, maksuluokan perusteena käytettäisiin palkkoja, jotka olisivat ilman maksuvapautusta olleet kyseisenä verovuonna kansaneläkemaksun perusteena. Verohallinto saa maksuvapautusta koskevan erityislainsäädännön nojalla tällaisessakin tapauksessa työnantajalta tiedot maksun perusteena olevista palkoista.

1.2. Kansaneläkelaitoksen osuus kansaneläkkeiden rahoituksesta

Kansaneläkemenojen rahoituksesta vastaa Kansaneläkelaitos ja valtio. Kansaneläkelain (347/1956) 62 §:n mukaan Kansaneläkelaitoksen osuus on 71 prosenttia maksettujen kansaneläkkeiden yhteismäärästä. Kansaneläkelaitoksen varoista rahoitetaan myös kansaneläkerahastosta maksettavat toimitukset eli 40 prosenttia kaikista Kansaneläkelaitoksen hallintokustannuksista.

Valtio vastaa kansaneläkkeiden kustannuksista siltä osin kuin Kansaneläkelaitoksen rahoitusosuus ei siihen riitä. Lisäksi valtio vastaa takuusuorituksella siitä, että kansaneläkerahastossa on kalenterivuoden päättyessä varoja vähintään neljä prosenttia kansaneläkevakuutuksen vuotuisista maksetuista kokonaismenoista. Valtio vastaa myös kansaneläkerahaston maksuvalmiudesta.

Kansaneläkelaitoksen rahoitusosuus koostuu laitokselle tuloutettavista työnantajan kansaneläkemaksuista sekä kansaneläkerahaston tuotoista. Kansaneläkelaitoksen rahoitusosuuteen on luettu myös kansaneläkerahastoon tilitetty osuus arvonlisäveron tuotosta.

Sairausvakuutuksen rahoituksen uudistamiseen liittyen arvonlisäveron tuoton tilittämisestä sairausvakuutusrahastoon luovutaan vuoden 2006 alusta. Myöskään kansaneläke-

rahastoon ei ole vuoden 2006 alusta tarkoitus tilittää arvonlisäverotuksella kerättäviä varoja. Lisäksi työnantajan kansaneläkemaksua on tarkoitus alentaa edellä kerrotulla tavalla. Nämä muutokset pienentäisivät Kansaneläkelaitokselle tilitettäviä, kansaneläkkeiden rahoittamiseen vuonna 2006 käytettäviä varoja noin 730 miljoonalla eurolla.

Kansaneläkelaitokselle tilitettävien varojen pieneminen merkitsisi sitä, että aiempaa suurempi osa kansaneläkkeiden kustannuksista jouduttaisiin kattamaan valtion takuusuorituksella. Tästä syystä ehdotetaan, että Kansaneläkelaitoksen osuutta kansaneläkkeiden rahoittamisesta pienennettäisiin nykyisestä 71 prosentista 60 prosenttiin maksettujen kansaneläkkeiden yhteismäärästä. Valtion rahoitusosuus nousisi siten 29 prosentista 40 prosenttiin. Valtio vastaisi edelleen takuusuorituksella kansaneläkerahaston varojen neljän prosentin vähimmäismäärästä sekä turvaisi kansaneläkerahaston maksuvalmiuden. Ehdotus toteutettaisiin muuttamalla kansaneläkelain 62 §:ää

1.3. Jatkoaika rahoitusvajeen kattamiselle

Valtion osuutta Kansaneläkelaitoksen kansaneläke- ja sairausvakuutusrahaston menojen kattamisessa pienennettiin vuonna 1999 kertaluonteisesti vähentämällä valtion takuusuorituksen määrää yhteensä 500 miljoonalla markalla. Asiasta säädettiin valtion vuonna 1999 kansaneläkelaitokselle suorittaman takuusuorituksen vähentämisestä annetulla lailla (910/1998).

Mainitun lain mukaan Kansaneläkelaitoksen tuli omilla varoilla vastata takuusuorituksen vähentämisestä aiheutuneen 500 miljoonan markan suuruisen rahoitusvajeen rahoittamisesta. Rahoitusvaje tuli kattaa vuoden 2001 loppuun mennessä. Lain perusteluissa todettiin, että Kansaneläkelaitoksen eläkevastuurahasto voisi ostaa rahaston varojen tuotoilla sijoitus- tai käyttöomaisuutta kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastosta. Perustelujen mukaan rahoitusvajeen kattaminen voisi tapahtua viime kädessä Kansaneläkelaitoksen sijoitusomaisuutta realisoimalla.

Kansaneläkelaitokselle asetettua rahoitusvajeen kattamisen määräaika on jatkettu

kahdesti: ensin vuoden 2003 loppuun ja siten vuoden 2005 loppuun. Laissa ollut 500 miljoonan markan rahamäärä on muutettu euromääräiseksi. Kansaneläkelaitoksen rahoitettavaksi säädetty määrä on yhteensä 84 093 963 euroa.

Vuoden 2005 elokuun loppuun mennessä Kansaneläkelaitos on kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastojen sijoitusomaisuuden myynneillä kattanut vuoden 1999 rahoitusvajeesta 25,6 miljoonaa euroa. Pääosa myynneistä on toteutettu vuonna 2000 Kansaneläkelaitoksen sisäisinä kauppoina siten, että eläkevastuurahasto on ostanut omaisuutensa tuotoilla ja myyntituloilla kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston sijoitusomaisuudeksi kirjattuja osakkeita. Rahoitusvajeesta on siten kattamatta 58,5 miljoonaa euroa.

Vuoden 2000 jälkeen eläkevastuurahastoon ei ole kertynyt sellaisia tuottoja, joita olisi voitu käyttää sijoitus- tai käyttöomaisuuden ostamiseksi kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastosta. Eläkevastuurahaston sijoitusomaisuudesta kertyneet tuotot on viime vuosina käytetty Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöiden eläkevastuiden kattamiseen, eikä niillä ole ollut mahdollista pienentää rahoitusvajetta. Kansaneläkelain 59 a §:n 3 momentissa säädetty eläkevastuurahaston 41 prosentin taso tulee lain voimaantulosäännöksen mukaan olla katettuna vuoteen 2010 mennessä. Toimihenkilöiden eläkevastuista oli vuoden 2004 tilinpäätöksen mukaan katettuna 38 prosenttia.

Kansaneläkelaitoksen arvion mukaan eläkevastuurahastoon ei tulevaisuudessa kerry sellaisia tuottoja, joilla voitaisiin ostaa käyttö- tai sijoitusomaisuutta kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastosta. Tämän vuoksi jäljellä olevan rahoitusvajeen kattaminen voidaan toteuttaa vain myymällä laitoksen ulkopuolelle lähinnä kansaneläkerahaston sijoitusomaisuudeksi kirjattuja pörssiosakkeita. Sijoitusosakkeiden arvot ovat Kansaneläkelaitoksen ilmoituksen mukaan vuoden 2004 alusta vaihdelleet sellaisilla tasoilla, että pörssiosakkeiden myyminen laitoksen ulkopuolelle ei ole ollut perusteltua. Näistä syistä on todennäköistä, ettei vuoden 1999 rahoitusvajeesta kattamatta olevaa 58,5 miljoonan euron määrää saada katetuksi vuoden 2005 loppuun mennessä.

Rahoitusvajeen kattamisen loppuun saattamiseksi ehdotetaan, että Kansaneläkelaitokselle asetettua määräaikaa jatkettaisiin vuoden 2005 lopusta vuoden 2007 loppuun. Määräaikaa jatkettaisiin muuttamalla valtion vuonna 1999 Kansaneläkelaitokselle suoritettavan takuusuorituksen vähentämisestä annetun lain 1 §:n 2 momenttia ja 2 §:ssä olevaa voimaantulosäännöstä.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Taloudelliset vaikutukset

Työnantajan kansaneläkemaksu

Työnantajan kansaneläkemaksun alentaminen 0,008 prosenttiyksiköllä vähentäisi Kansaneläkelaitokselle tilitettäviä kansaneläkemaksutuottoja noin 4 miljoonaa euroa vuonna 2006. Kansaneläkelaitokselle tilitettävät maksutuotot kuitenkin kasvaisivat vastaavalla määrällä eräitä Lapin läänin ja saariston kuntia koskevan maksuvapautuskokeilun päättymisen vuoksi.

Kansaneläkemaksun alentaminen 0,46 prosenttiyksiköllä pienentäisi vuonna 2006 yksityisiltä työnantajilta kertyviä maksutuottoja noin 187 miljoonaa euroa, kuntatyönantajilta kertyviä maksutuottoja noin 56 miljoonaa euroa ja kirkkotyönantajilta kertyviä maksutuottoja noin 2 miljoonaa euroa. Valtiotyönantajan, valtion laitosten ja Ahvenanmaan maakunnan kansaneläkemaksun alentamisen 2,01 prosenttiyksiköllä arvioidaan vähentävän maksutuottoja noin 85 miljoonaa euroa. Yhteensä näiden kansaneläkemaksun alennusten vaikutus Kansaneläkelaitokselle tilitettäviin tuottoihin olisi siten vuonna 2006 noin 330 miljoonaa euroa ja vuositasolla noin 360 miljoonaa euroa.

Yksityisten työnantajien, kuntatyönantajien ja kirkkotyönantajien kansaneläkemaksuun ehdotetut alennukset eivät käytännössä muuttaisi näiden työnantajien tilannetta nykyisestään, sillä työnantajan sairausvakuutusmaksua korotettaisiin vuoden 2006 alusta lähes kansaneläkemaksun alennusta vastaavasti. Eräiden Lapin läänin kuntien ja saaristokuntien maksualennuksen päättymisen palauttaisi alueen yksityisille työnantajille ja valtion liikelaitoksille työnantajan sosiaaliturvamak-

sun. Tehdyn selvityksen mukaan väliaikaisella maksuvapautuksella ei ole kokeilualueella saavutettu tavoiteltuja työllisyysvaikutuksia. Valtiotyönantajan ja Ahvenanmaan maakunnan kansaneläkemaksun alentaminen samalle tasolle muiden julkisen sektorin työnantajien maksun kanssa poistaisi näiden maksujen välillä olleen perusteettoman tasoeron.

Kansaneläkelaitoksen rahoitusosuuden pienentäminen

Kansaneläkelaitoksen rahoitusosuuden pienentäminen 11 prosenttiyksiköllä lisäisi valtion suoraa rahoitusosuutta maksetuista kansaneläkkeistä noin 230 miljoonalla eurolla vuodessa. Samalla kuitenkin luovuttaisiin arvonlisäveron tuoton tilittämisestä kansaneläkerahastoon. Kuluvana vuonna arvonlisäveron tuottoa tilitetään kansaneläkerahastoon 400 miljoonaa euroa.

Määräajan jatkaminen

Määräajan jatkaminen lykkäisi Kansaneläkelaitoksen rahoitustilanteen tervehdyttämistä laitoksen omaa rahoitusta käyttäen. Lykäys merkitsisi sitä, että Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiustilanteeseen ei olisi tätä kautta tulossa nopeasti helpotusta. Määräajan jatkamisen johdosta valtio menettää korkotuottoja. Tämän vastapainoksi kansaneläkerahaston sijoitustuotot vähentävät osaltaan valtion takuusuorituksen tarvetta.

Vaikutus valtion takuusuoritukseen

Valtio vastaa takuusuorituksella kansaneläkerahaston nettorahoitusomaisuuden vähimmäismäärän saavuttamisesta. Ehdotetut muutokset lisäisivät osaltaan valtion takuusuorituksen tarvetta kansaneläkerahastoon. Edellä esitetty huomioon ottaen arvioidaan, että vuonna 2006 valtion takuusuorituksen määrä kansaneläkerahastoon olisi noin 563 miljoonaa euroa. Sairausvakuutuksen rahoitusuudistukseen liittyen sairausvakuutusrahastoon ei enää suoriteta takuusuoritusta vuonna 2006.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu valtiovarainministeriötä, Kansaneläkelaitosta, Verohallitusta sekä keskeisten työmarkkinajärjestöjen edustajia.

4. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Kansaneläkemaksujen osalta esitys liittyy eduskunnassa käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sairausvakuutuksen rahoitusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 68/2005 vp).

5. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006. Työnantajan kansaneläkemaksun alennus koskisi maksuja, jotka suoritetaan vuonna 2006 maksettavien palkkojen perusteella.

6. Suhde perustuslakiin ja säättämisyjärjestys

Perustuslain 81 §:n 1 momentin mukaan valtion verosta säädetään lailla. Laissa tulee olla säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta.

Työnantajan kansaneläkemaksu on veronluonteinen maksu. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi maksun suuruudesta yksivuotisella lailla. Julkisen sektorin työnantajien maksut ehdotetaan yhdenmukaistettaviksi. Maksuvelvollisuuden perusteista ja maksuvelvollisen oikeusturvasta säädetään työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/1963). Näin ollen ei ole estettä käsitellä lakiehdotuksia tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta vuonna 2006**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tässä laissa säädetään kansaneläkelain (347/1956) 3 §:ssä tarkoitetun työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta vuonna 2006.

2 §

Työnantajan kansaneläkemaksu suoritetaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetussa laissa (366/1963) tarkoitetun palkan perusteella.

Kansaneläkemaksun suuruus on yksityisellä työnantajalla sekä sellaisella valtion liikelaitoksella, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia (1185/2002):

- 1) I maksuluokassa 0,898 prosenttia;
- 2) II maksuluokassa 3,098 prosenttia;
- 3) III maksuluokassa 3,998 prosenttia.

Muilla työnantajilla kansaneläkemaksun suuruus on 1,948 prosenttia.

3 §

Työnantajan maksuluokka määräytyy kalenterivuotta toiseksi edeltävältä verovuodelta toimitettua verotusta varten annetussa veroilmoituksessa ilmoitettujen kuluvan käyttöomaisuuden hankintamenosta tehtyjen säännönmukaisten poistojen ja samana verovuonna kansaneläkemaksun perusteena olleiden palkkojen perusteella. Maksuluokka määräytyy edellä mainittujen palkkojen ja poistojen

määrien perusteella myös silloin, kun työnantaja on verovuonna ollut vapautettu suorittamasta työnantajan kansaneläkemaksua. Jos sanotulta verovuodelta ei ole toimitettu verotusta, käytetään sitä edeltävältä verovuodelta toimitetun verotuksen tietoja.

Työnantajan kansaneläkemaksun II maksuluokkaan kuuluu liiketoimintaa harjoittava yksityinen työnantaja, joka on velvollinen suorittamaan valtiolle tuloveroa, sekä tuloverolain (1535/1992) 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu liiketoimintaa harjoittava elinkeinoyhtymä, jos poistojen määrä on yli 50 500 euroa ja samalla vähintään 10 ja enintään 30 prosenttia maksetuista palkoista. Liiketoimintaa harjoittava yksityinen työnantaja ja liiketoimintaa harjoittava elinkeinoyhtymä kuuluvat III maksuluokkaan, jos poistojen määrä on yli 50 500 euroa ja samalla yli 30 prosenttia maksetuista palkoista. Muut yksityiset työnantajat kuuluvat I maksuluokkaan.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään yksityisestä työnantajasta, koskee vastaavasti sellaista valtion liikelaitosta, johon sovelletaan valtion liikelaitoksista annettua lakia.

4 §

Työnantajan kansaneläkemaksu suoritetaan suomalaiseseen työnantajaan sovellettavan maksuluokan mukaisena myös silloin, kun tämä suorittaa työnantajan sosiaaliturvamaksun ulkomaisen työnantajan puolesta siten

kuin työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 3 §:n 3 momentissa säädetään.

5 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2006, ja sitä sovelletaan vuonna 2006

maksettavan palkan perusteella suoritettavaan työnantajan kansaneläkemaksuun.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

kansaneläkelain 62 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 62 §, sellaisena kuin se on laissa 994/1996, seuraavasti:

62 §

Kansaneläkelaitoksen osuus kansaneläkkeiden kustannuksista on 60 prosenttia maksettujen kansaneläkkeiden yhteismäärästä. Valtio vastaa kansaneläkkeiden kustannuk-

sista siltä osin kuin eläkelaitoksen osuus ei kata niitä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2006.

3.

Laki**valtion vuonna 1999 kansaneläkelaitokselle suorittaman takuusuorituksen vähentämisestä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion vuonna 1999 kansaneläkelaitokselle suorittaman takuusuorituksen vähentämisestä 4 päivänä joulukuuta 1998 annetun lain (910/1998) 1 §:n 2 momentti ja 2 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 958/2003, seuraavasti:

1 §

Kansaneläkelaitos vastaa 1 momentissa tarkoitettun 84 093 963 euron rahoittamisesta omilla varoillaan vuoden 2007 loppuun mennessä.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1999 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2007.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2006.

Helsingissä 16 päivänä syyskuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

kansaneläkelain 62 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 62 §, sellaisena
kuin se on laissa 994/1996, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

62 §

Kansaneläkelaitoksen osuus kansaneläkeiden kustannuksista on 71 prosenttia maksettujen kansaneläkkeiden yhteismäärästä. Valtio vastaa kansaneläkkeiden kustannuksista siltä osin kuin eläkelaitoksen osuus ei kata niitä.

Ehdotus

62 §

Kansaneläkelaitoksen osuus kansaneläkeiden kustannuksista on 60 prosenttia maksettujen kansaneläkkeiden yhteismäärästä. Valtio vastaa kansaneläkkeiden kustannuksista siltä osin kuin eläkelaitoksen osuus ei kata niitä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tamikuuta 2006.

3.

Laki**valtion vuonna 1999 kansaneläkelaitokselle suorittaman takuusuorituksen vähentämisestä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion vuonna 1999 kansaneläkelaitokselle suorittaman takuusuorituksen vähentämisestä 4 päivänä joulukuuta 1998 annetun lain (910/1998) 1 §:n 2 momentti ja 2 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 958/2003, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Kansaneläkelaitos vastaa 1 momentissa tarkoitetun 84 093 963 euron rahoittamisesta omilla varoillaan vuoden 2005 loppuun mennessä.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2005.

Ehdotus

1 §

Kansaneläkelaitos vastaa 1 momentissa tarkoitetun 84 093 963 euron rahoittamisesta omilla varoillaan vuoden 2007 loppuun mennessä.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2007.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.